

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXV, broj 16

23. travnja 2015.

cijena 200 Ft

Petnaest godina „Snaša” iz Pogana

Foto: Dénes Baracs

7. stranica

Santovo – kazivanje stihova 6. stranica

Hrvatski dobrotvorni bal 10. stranica

U židanskom kazalištu 11. stranica

Komentar

Po zadatku

Ovih je dana objavljena odluka o dodjeli dodatne državne potpore mjesnim i područnim narodnosnim samoupravama za obavljene zadatke u protekloj godini. Zakon o potpori mjesnim i područnim samoupravama po zadatku na snazi je od 2012. godine. Rad narodnosnih samouprava buduće se na temelju predanih zapisnika sa svojih sjednica, odnosno prema njihovim odlukama, koje se donesu u svezi s obavljanjem određenih zadataka, aktivnosti. U sustavu bodovanja narodnosne samouprave mogu postići najviše sto bodova na osnovi obavljenih zadataka na različitim područjima. Tri su područja koja se uzimaju u obzir: zadatci zastupanja interesa narodnosti u svezi s uporabom materinskoga jezika, kulturnog života, obrazovanja, veza s matičnom domovinom..., drugo područje vezano je za zadatke u svezi s izgradnjom kulturne autonomije u obrazovanju, kulturi te uz narodnosne ustanove, njegovanje kulturnih naslijeđa, organiziranje programa..., a treće se područje veže uz narodnosnu opstojnost i za ostale zadaće, npr. veze s civilnim društvima, potpomaganje vjerskog života, suradnja s drugim organizacijama, ustanovama itd. Većina samouprava ima takve djelatnosti, no uspije li ih na odgovarajući način prenijeti u administraciju, to je već drugo pitanje. Mislim da naše hrvatske samouprave uglavnom mogu biti zadovoljne potporom, mnoge su dobile potporu iznad milijun forinti, čak osam samouprava (među njima su mjesne i područne) dobilo je potporu iznad tri milijuna forinta, a 15 iznad dva milijuna, a rekordna potpora, tj. najveća umalo je 4,7 milijuna forinta. To su lijepi iznosi iz kojih se već mogu ostvariti vrijedni projekti za dobrobit hrvatske zajednice. Naravno, nađu se i oni nezadovoljni, osjećajući da su mnogo više radili nego koliko im je bodova dodijeljeno. Naišla sam na čudne podatke, npr. hrvatske samouprave u nekim mjestima u kojima prema popisu pučanstva nema ni 60 pripadnika hrvatske narodnosti (negdje ni 40), nema ni hrvatskih narodnosnih ustanova, rijetko su organizirani i hrvatski programi, dobile su više potpore od samouprava koje imaju niz aktivnosti, čak i od one koja je npr. održatelj narodnosne ustanove, pa i od onih samouprava koje djeluju u naseljima gdje je hrvatskoga stanovništva više od 50 posto. Dakako, tu bi se moglo reći da možda u mjestima gdje je veći broj pripadnika, samouprava ne radi s takvom aktivnošću, ali iz svojih iskustava znam da to nije tako. Tamo gdje postoji neka narodnosna ustanova, samouprava je zapravo i primorana za aktivnije djelovanje, i, naravno, u tim naseljima znatno je jača zastupljenost narodnog jezika i kulture. Može li se usporediti rad Hrvatske samouprave u kojoj nitko ne govori hrvatski jezik, s onom u kojoj ga svi dobro govore i čiji su programi na narodnosnom jeziku? Dakako, ima i mnogo takvih samouprava koje su zaslužno dobile potporu i bile su i vješte u administraciji, a one koje su nezadovoljne, trebaju znati da nije dovoljno samo raditi, nego to treba znati i dobro administrirati. Zanimali bi me rezultati kada bi prihvatili samo zapisnike na narodnosnom jeziku? Dakako, ima i mnogo takvih samouprava koje su zaslužno dobile potporu i bile su i vješte u administraciji, a one koje su nezadovoljne, trebaju znati da nije dovoljno samo raditi, nego to treba znati i dobro administrirati. Zanimali bi me rezultati kada bi prihvatili samo zapisnike na narodnosnom jeziku? Na kraju mi ostaje samo nada i ufanje da će samouprave koje su dobile više milijuna forinta potpore, to uložiti u vrijedne projekte, preko kojih će i oni vijećnici naučiti hrvatski jezik koji ga još ne znaju i da će uložiti većinu sredstava u odgoj mladih, a ne potrošiti sve na gastronomske festivale.

beta

Glasnikov tjedan

Prošloga su se tjedna, kako donosi MTI, neslužbeno sastali najviši politički predstavnici narodnosti, njih trinaest u Mađarskoj, 14. travnja. Sastanak se odvijao iza zatvorenih vrata, a nakon njega nije bilo tiskovne konferencije... Nakon sastanka MTI je donio kratku vijest naslova Narodnosti u Mađarskoj traže veću financijsku potporu za svoju civilnu sferu. Kako piše MTI, parlamentarni glasnogovornici narodnosti žele postići da u središnjem proračunu mađarske vlade za iduću godinu budu

vezi s kojima se raspravlja i o reguliranju izbornoga prava. Na sjednici su se visoki narodnosni predstavnici dogovorili da će tijesno surađivati dva narodnosna predstavnička tijela, Narodnosni parlamentarni odbor i Savez državnih narodnosnih samouprava, donosi MTI.

Kažimo kako je ministar ljudskih resursa Zoltán Balog na sjednici Narodnosnog odbora Mađarskoga parlamenta, 26. ožujka 2015., podnio izvješće koje je jednoglasno prihvaćeno.

Između ostaloga ministar Balog govorio je i o tome kako su pred narodnosnim natjecateljima otvoreni financijski izvori, kao pomoć za osiguravanje vlastitog udjela u natjecajima za razvoj ustanova. Iz Fonda za nacionalnu suradnju na raspolaganju je ostavljen okvirni iznos od 441 milijuna forinti za 2015. godinu, koji će ove godine biti podijeljen putem molba (koje su već predane).

Ministar Balog naglasio je da je jesenas pred Parlamentom prijedlog modifikacije narodnosnog zakona, žele se mijenjati pravila o djelovanju samouprava, odrednice o sukobu interesa...

Također je naglasio da će se ove godine prijedlog državnoga proračuna naći pred Parlamentom još sredinom lipnja. Tako se u srijedu, 22. travnja, na sjednici Narodnosnog odbora Mađarskoga parlamenta u prvoj točki dnevnoga reda raspravljalo o stavki iz državnoga proračuna iz 2015. godine Ministarstva ljudskih resursa, točnije o podjeli 441 milijuna forinti iz Fonda za nacionalnu suradnju, temeljem pristiglih molba, a u drugoj točki dnevnoga reda raspravljalo se o stavkama državnoga proračuna za 2016. godinu koje se tiču narodnosti. Rekla bih, raspravljalo se o važnim pitanjima, koja određuju djelovanje narodnosnih ustanova.

Branka Pavić Blažetin

Iz Fonda za nacionalnu suradnju na raspolaganju je ostavljen okvirni iznos od 441 milijuna forinti za 2015. godinu, koji će ove godine biti podijeljen putem molba (koje su već predane) koje su podnijele državne narodnosne samouprave. Ministar Balog naglasio je da je jesenas pred Parlamentom prijedlog modifikacije narodnosnog zakona, žele se mijenjati pravila o djelovanju samouprava, odrednice o sukobu interesa...

veći financijski izvori za narodnosne civilne udruge, naglasio je predsjednik Narodnosnoga parlamentarnog odbora János Fuzik na sjednici toga tijela. Predsjednik Fuzik govorio je i o tome kako tijekom pripreme Zakona o proračunu postoji suglasnost u tome da narodnosne civilne organizacije trebaju dobiti veću financijsku potporu od dosadašnjih izvora. Skrenuo je pozornost kako se okvirni iznos za podupiranje djelovanja narodnosnih civilnih udruga, 110 milijuna forinti, već godinama nije mijenjao.

Fuzik je naglasio da se prijedlozi za izmjenu Narodnosnoga zakona zajednički pripremaju s predsjednicima državnih narodnosnih samouprava, u

OTVORENA VRATA ZA SURADNJU

Mađarska je već sedmu godinu zaredom četvrti najveći ulagač u Hrvatskoj, a na području trgovinske robne razmjene šesti je najvažniji partner, kazuje Milán Radácsi, tajnik za ekonomske odnose Veleposlanstva Mađarske u Zagrebu. Prema podacima HNB-a, Mađarska je nakon Austrije, Nizozemske i Njemačke najveći ulagač u Hrvatskoj. Ukupna vrijednost mađarskih ulaganja od 1993. godine iznosi 2,27 milijarde eura, a prema ustroju ulaganja vodeći su financijski sektor proizvodnja prehrambenih proizvoda i trgovina. Nazočnost hrvatskog kapitala u Mađarskoj pak nije velika – od 1993. hrvatska ulaganja u Mađarsku dosegla su 21,8 milijuna eura.

Mađarska ima veliko iskustvo s gospodarskim reformama (primjerice stvaranje novih radnih mjesta, kreditiranje poduzetnika) na području kojih važnu ulogu imaju velika strana ulaganja u spoju s kvalificiranom domaćom radnom snagom. Mađarska ima gospodarsko i poduzetničko okruženje koje omogućava uspješno poslovanje regionalnih proizvodnih kapaciteta te ujedno može poslužiti i kao temelj poduzetničkih partnerskih veza. Punopravno članstvo Hrvatske u EU-u stvara povoljne uvjete za daljnji rast trgovine. Suradnici ureda za gospodarske odnose Veleposlanstva Mađarske u Zagrebu otvorenih vrata čekaju one hrvatske tvrtke koje su zainteresirane za mađarsko tržište.

Za hrvatsko-mađarske turističke odnose značajan je porast dolazaka iz Mađarske. Prema hrvatskim statističkim podacima, Mađarska je na devetome mjestu po broju dolazaka, odnosno na desetome mjestu po broju noćenja. Prema podacima DZS-a, zaključno sa studenom 2014. mađarski turisti zabilježili su 364.500 dolazaka, što je porast od 11,77 posto u odnosu na isto razdoblje 2013. Broj ostvarenih noćenja pak porastao je za 12,16 posto. Naš je cilj da hrvatski turisti što bolje upoznaju Mađarsku u kojoj gosti imaju brojne mogućnosti za odmor prepun doživljaja (aktivni, zdravstveni, wellness i rehabilitacijski turizam, vino, gastronomija). Putnike koji dolaze u Mađarsku očekuju brojne prirodne ljepote i kulturna baština.

Ispitivanjem ustroja razmjene roba može se zaključiti kako su velika poduzeća Hrvatske i Mađarske te multinacionalne kompanije po opsegu i dalje najveći izvoznici, odnosno uvoznici. Povoljno je da znatni udio u tome imaju mala i srednja poduzeća. Razvojni potencijal, izvori energije i sirovine Mađarske, zajedničko sudjelovanje u projektima s međunarodnim izvorima financiranja, zemljopisna blizina te uzajamno povezivanje sektora malog i srednjeg gospodarstva u pograničnoj regiji nude hrvatskim poduzetnicima povoljne mogućnosti suradnje. Prva je postaja tih mogućnosti 20.Viroexpo na kojem je od zemalja sudionica Mađarska prva koja je po drugi put zemlja partner. Sajam je prirodni partnerski okvir i pridonosi dvostranim prekograničnim gospodarskim vezama. Na sajmu se zainteresirani mogu osobno upoznati s mađarskim izlagačima, njihovim proizvodima i uslugama.

Od Ureda za gospodarske odnose našega veleposlanstva više stotina tvrtka dobiva odgovore i savjete na specifična pitanja. Mogu se zatražiti informacije vezane uz tendere za dobavu roba i privatizacijske postupke, mogućnosti ulaganja, osnivanja tvrtke. Pomažemo u potrazi za potencijalnim partnerima, organizaciji poslovnih razgovora i prezentacijskih tvrtka, pribavljamo informacije o tvrtkama, te posređujemo u povezivanju odvjetnika ili prevoditelja.

(Članak je objavljen u Privrednom vjesniku broj 3865 od 23. veljače 2015.)

Ugovor o sunakladništvu ZZHM i ZKVH

Tomislav Žigmanov i Stjepan Blažetin

Ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin i ravnatelj Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov 1. travnja u Subotici u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata potpisali su Ugovor o sunakladništvu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Predmet je potpisanog Ugovora reguliranje međusobnih obveza između ugovornih strana radi zajedničkog izdavanja knjige dr. sc. Ladislava Heke pod naslovom „Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici“. Prema potpisanom Ugovoru Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata osigurat će izvršenje i pokrivanje troškova korekture, prijeloma i tiskanja navedenoga zbornika radova, a Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj snosit će troškove autorskog honorara i lekture. Stranke potpisnice suglasile su se kako će djelo tiskati u nakladi od 500 primjeraka, od čega će Zavodu za kulturu Vojvođanskih Hrvata pripasti 300, a 200 primjeraka Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj. Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata od svojih primjeraka osigurat će potreban broj primjeraka djela u svrhu ispunjenja obveze davanja obveznih primjeraka nadležnim knjižnicama u Srbiji. Ugovorne se strane obvezuju organizirati jedno predstavljanje zbornika radova u Subotici i jedno u Mađarskoj, uza zajedničko snošenje troškova predstavljanja. U impresumu knjige stajat će da se predmetna knjiga izdaje u sunakladništvu objiju ugovornih strana.

-mcc-

PEČUH – Tradicionalno opraštanje maturanata Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže upriličit će se 30. travnja 2015. godine, s početkom u 16 sati u školi. Opraštaju se dva razreda: 12.a razred 18 učenika, na čelu s razrednikom Jelenom Kiss Kollár, i učenici 12.b razreda njih 14, na čelu s razrednikom Ákosom Kollárom. Za moto opraštanja uzeli su misli Bernarda Shawa «Doživjeti istinsku radost života znači pridonijeti onom cilju koji i sami smatramo veličanstvenim, biti snaga prirode umjesto grozničave, sebične, sitne duše.»

DVODNEVNO STRUČNO PUTOVANJE: SUBOTICA – VUKOVAR

Studenti i profesori Katedre za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Pečuhu te djelatnici Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, 17. i 18. travnja obavili su dvodnevnu terensku nastavu u Srbiju (Vojvodina) i Hrvatskoj. Tom su prigodom posjetiti Suboticu, gdje ih je primio ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov, potom Tavankut, gdje su pogledati tamošnju etnokuću «Balažević», te Galeriju Prve kolonije naive u tehničarstvu slame HKPD «Matija Gubec», a istoga su se dana upoznali sa secesijskim graditeljstvom grada Subotice. Sutradan u Vukovaru posjetili su Spomen-dom na Ovčari, Mjesto sjećanja – Vukovarska bolnica 1991, Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata, Eltzov dvorac, Križ na ušću Vuke u Dunav te upoznali postav vukovarskoga Gradskog muzeja.

Boravak u Subotici započeo je posjetom Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata. Primio ih je ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov sa svojim suradnicama, Katarinom Čeliković i Ljiljanom Dulić Mészáros. Pošto su razgledali nove prostorije Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, kupljene i opremljene darom grada Zagreba i pokrajine Vojvodine, poslušali su više nego zanimljivo predavanje Tomislava Žigmanova naslova Hrvati u Srbiji – stanje i perspektive. Žigmanov je postavio retoričko pitanje «Tko su Hrvati u Srbiji?» i odgovorio na njega, govorio je o Hrvatima u Srbiji na početku XXI. stoljeća,

Ispred Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

i njihovim osnovnim demografskim značajkama, o Srbiji danas i stanju demokratske konsolidacije, o izazovima s kojima su danas suočeni Hrvati u Srbiji, te o Hrvatima u Srbiji i pitanju budućnosti. U ime Katedre za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Pečuhu zahvalio je na iscrpnom predavanju voditelj katedre dr. sc. Stjepan Blažetin, a profesorica Timea Bockovac predala je skroman poklon u znak zahvalnosti. Svi su studenti i njihovi profesori darovani prigodnim poklon-paketima s najnovijim izdanjima Zavoda za kulturu

vojvođanskih Hrvata. U pratnji Tomislava Žigmanova, koji im je bio neumoran vodič i pomagač tijekom cjelodnevnog boravka u Subotici i Vukovaru, uputili su se u Tavankut, gdje ih je dočekaio ispred etnosalaša «Balažević» tajnik udruge HKPD «Matija Gubac», Ivica Dulić. On ih je upoznao sa salašem, njegovom poviješću i načinom na koji s njim gospodari civilna udruga HKPD «Matija Gubac», čiji se predsjednik Ladislav Suknović također obratio izletnicima. Slijedio je tradicionalni bunjevački ručak, odlične rakije više vrsta, vino i sokovi iz domaće radinosti, «prisnac», meso i «divenica» s krumpirima, kupus, «gužvača» s makom i orasima, kava... Potom povratak u Suboticu gdje su u pratnji izvrsnog vodiča Svetislava Milanovića razgledali Gradsku kuću i središnji dio grada sa svim njegovim kulturno-povijesnim znamenitostima.

Drugoga dana prešla se granica kod Bačke Palanke i Iloka te preko Dunava i Iloka krenulo se prema Vukovaru. Na obali gdje se sreću Dunav i Vuka dočekaio ih je djelatnik vukovarske Turističke zajednice Tomislav Đanak koji im je cijeloga dana boravka bio neumoran pomagač i vodič. Nakon šetnje kroz uži dio grada heroja, koji je iz temelja obnovljen, uputili su se prema Eltzovu dvorcu, gdje ih je dočekala kustosica Gradskog muzeja Gorana Kušić koja ih je tijekom dva sata šetnje, s puno žara upoznala s tim prekrasnim zdanjem i muzejom te arheološkom zbirkom, s kulturama koje su se razvijale i nestajale na

U subotičkoj Gradskoj kući

Na Etnosalašu „Balažević“

ovom području uz rijeke Dunav i Vuku, kulturno-povijesnom, zavičajnom i etnografskom zbirkom. Nakon obilaska muzeja uputili su se prema Vukovarskoj bolnici, gdje je kao njezin sastavni dio uređeno Mjesto sjećanja 1991. Potom su posjetili Spomen-dom na Ovčari, Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata, ruševinu vodenog tornja, simbola stradanja Vukovara u Domovinskom ratu. Pod dojmovima viđenoga i doživljenoga ručali su obiteljskom pansionu Nada uz potporu Turističke zajednice Vukovara i Grada Vukovara koji su im omogućili besplatan boravak u Vukovaru i posjet svim spomenutim odredištima. Studenti i djelatnici primljeni su na Poglavarstvu Grada Vukovara, gdje ih je dočekala pročelnica Upravnog odjela za kulturu i turizam grada Vukovara Marina Sekulić, prof.

Na Etnosalašu „Balažević“ – domaćin Ivica Dulić, Tomislav Žigmanov i Stjepan Blažetin

Na poglavarstvu grada Vukovara

Voditelj Katedre za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu dr. sc. Stjepan Blažetin kratko je predstavio Katedru i njezine studijske programe te fakultet i sveučilište, a domaćini su u kratkim crtama predstavili aktualno stanje u Vukovaru, položaj mladih, kulture i turizma. Ovo nadasve korisno stručno putovanje završeno je sažimanjem viđenoga i planovima za buduće, jer putovanja i stručni posjeti, razmjena iskustava i posjet terenu itekako su važni u oblikovanju pogleda i znanja.

Branka Pavić Blažetin

Santovačka Hrvatska škola

Natjecanje u kazivanju stihova i proze

Školskim natjecanjem u kazivanju stihova i proze, priređenom u Velikom tjednu, uoči blagdana Uskrsa, 31. ožujka, zaključeni su Dani hrvatskoga jezika i kulture u Santovu koji se priređuju u suorganizaciji santovačke Hrvatske samouprave i tamošnje Hrvatske škole. Podsjetimo da su ove godine Dani hrvatskoga jezika otvoreni potkraj veća gostovanjem pečuskoga Hrvatskog kazališta s predstavom za djecu Mala pčelica Maja. Nadalje, u spomen na 12. ožujka 1899. godine, misnim slavljem na hrvatskome jeziku uz nakanu za očuvanje katoličke vjere i očuvanje materinskoga hrvatskog jezika santovačka hrvatska zajednica prisjetila se sudbonosnoga povijesnog događaja. Naime, prije 116. godina, narečenog dana u znak prosvjeda zbog krnjenja uporabe hrvatskoga jezika u crkvi odnosno liturgiji, veći dio santovačkih Hrvata, napustivši pradedovsku katoličku vjeru, prešao je u pravoslavlje, što je imalo pogubne posljedice za život i opstanak santovačkih Hrvata. Osim toga, u suorganizaciji vjerskog časopisa Zornica nova, zagrebačke Udruge Pasionka baština i santovačke Hrvatske samouprave, 14. ožujka održana je i korizmena priredba Pasionka baština koja je posvećena Hrvatskim korizmenim i uskršnjim običajima..

Tradicionalno školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskome jeziku priređeno je u novouređenoj knjižnici, informativnom i društvenom prostoru mjesnog doma kulture, odvojeno za niže i više razrede, po razrednim kategorijama. Okupljene sudionike i učenike nižih razreda pozdravio je ravnatelj Joso Šibalin, te svima poželio uspješno natjecanje. Za natjecanje nižih razreda, koje je održano u prijepodnevnim satima, prijavljeno je 16, a natjecalo se 14 učenika 1. do 4. razreda koji su pretežito kazivali stihove hrvatskih dječjih pjesnika, primjerice Ante Gardaša, Stanislava Femenića, Grigora Viteza, Dubravka Horvatića, Vesne Parun i drugih. Prva mjesta u prvom razredu osvojili su Sanja Baltin, u drugom Vivien Jakošević, u trećem Anamarija Vöő, a u četvrtom Marina Galić. Odlukom tročlanog ocjenjivačkog suda, na državnome hrvatskom natjecanju, koje će se ove godine prirediti u Budimpešti, santovačku Hrvatsku školu predstavljat će

Najbolji kazivači

učenica 2. razreda Vivien Jakošević, s pjesmom Zlatke Kolarić Kišur Janko raščupanko, i učenica 4. razreda Marina Galić s Nedovršenom bajkom Ratka Zvrke.

Popodne je upriličeno i natjecanje za učenike viših razreda. Od ukupno 14 prijavljenih, sudjelovalo je 13 natjecatelja. Valja naglasiti kako su učenici viših razreda jednako birali hrvatske autore kao i pjesnike Hrvata u Mađarskoj, napose rodnom iz Santova, kazivajući stihove na narječju odnosno santovačkome šokačkom govoru. Prva mjesta osvojili su: u 5. razredu Nikode-

Učenici su zahvalna publika.

Pozorno se slušala izgovorena riječ.

mus Nađ, u šestom Milan Milanković, u sedmom Ilija Stipanov, a u osmom Mirela Galić. Odlukom stručnog ocjenjivačkog suda školu će na državnom natjecanju u kazivanju stihova i proze zastupati učenik 6. razreda Milan Milanković, s pjesmom Branka Filakovića Moj sokak Furka, i učenica 8. razreda Mirela Galić, s pjesmom Luke Paljetka Djetinjstvo. I tu su svi pobjednici kategorija nagrađeni knjigama, a svi sudionici spomenicama.

Stipan Balatinac

Petnaest godina „Snaša“ iz Pogana

„I posviraj veselo, da nas čuje sve selo...“

„Snaše“ su i ovoga puta oduševile svojim nastupom.

Uz potporu Hrvatske samouprave sela Pogana na čelu s Milanom Saboom i Seoske samouprave, na čelu s Agom Dragovac, Ženski pjevački zbor „Snaše iz Pogana“, 28. ožujka priredio je jubilarni program u povodu 15. obljetnice utemeljenja (2000. – 2015.), u prepunoj dvorani Seoske kuće. Goste i brojnu publiku te slavljene pozdravio je predsjednik mjesne Hrvatske samouprave Milan Sabo. Nazočne, među njima i generalnu konzulicu Republike Hrvatske Vesnu Halugu i glavnu urednicu Medijskog centra Croatica Branku Pavić Blažetin u ime organizatora pozdravila je i voditeljica Zbora Eržebet Orovića, ističući kako slavljene obilježavaju petnaestu obljetnicu djelovanja. Prvi videozapis potječe iz prosinca 1990. godine kada su Zbor činile tek četiri snaše, iako su se članice počele okupljati godinu-dvije prije službenog utemeljenja. Prije petnaest i više godina okupile smo se nas nekoliko s namjerom da pjesmom i nošnjom pridonesemo očuvanju tradicije kulture bošnjačkih Hrvata u Poganu, kaže Aga Dragovac, današnja načelnica sela Pogana i jedna od prvih začetnica utemeljenja Zbora «Snaše iz Pogana».

Zbor je izdao svoj samostalni CD s naslovom „I posviraj veselo, da nas čuje sve selo...“. CD sadrži 41 „omiljenu pjesmu“ Zbora, kaže njegova voditeljica Eržebet Orovića.

Navikli smo članice Zbora zvati „Snaše“ pa i zbor Ženski pjevački zbor „Snaše“, ali su se one na naslovnici CD-izdanja iz 2012. godine nazivaju Poganski ženski zbor. Ili ipak «Snaše iz Pogana». I ove prekrasne slavljeničke večeri potkraj ožujka, kao i uvijek, uživali smo u nastupu Zbora i njegovu repertoaru te izrazito osmišljenom programu koji nas je proveo pjesmom, slikom, videom i riječju kroz proteklih petnaest godina njihova rada.

Pjevački zbor «Snaše iz Pogana» počeo je djelovati 1988. godine s potporom tadašnje poganske Hrvatske samouprave, uz čiju potporu djeluje i danas. Na repertoaru imaju pjesme svih subetničkih skupina Hrvata u Mađarskoj: bošnjačkih, šokačkih, gradišćanskih, podravskih, bunjevačkih Hrvata, dalmatinske note, crkvene pjesme... Nema seoske priredbe na kojoj u posljednjih 17 godina svoga djelovanja Zbor nije nastupio: Dan sela, Kupusni dan, Hrvatski dan, bili su na brojnim putovanjima u zemlji i inozemstvu, tako su 2006. godine predstavljali Hrvate iz Mađarske i

u Bruxellesu, gostovali su u Zagrebu, nositeljice su dva priznanja izvrsnosti... Čine ga članice snažnih glasova, obučene u izvornu nošnju bošnjačkih Hrvata, uglavnom vlasništvo članice Zbora i seoske načelnice Age Dragovac. Bili su i na audiciji kod Svetog Oca, imaju prijatelje u talijanskom gradiću Gorgi i na jadranskoj obali u Grebašćici, u svim hrvatskim naseljima u Mađarskoj... Danas Zbor čini deset članica, to su: Janja Dragovac, Andrea Fejes, Beata Gorjan, Anna Halmos, Szilvia Koczka Jakab, Zsuzsanna Koltai Juhász, Veronika Šajnović Krasznai, Erzsébet Muri, Edina Piros i Eržebet Orovića. Glazbenu pratnju proteklih godina osigurava im Orkestar Vizin pod ravnanjem Zoltána Vízvárija, sa svircima: Silvestrom Balićem, Martinom Horvatom, Žomborem Horvatom, Lászlóom Mészárosom, Milanom Saboom, Ádámom Borbásem, a otpočetka uvijek mogu računati i na gajdaša Richarda Patkósa. Tako je bilo i slavljeničke večeri. Pjevale su se najomiljenije i najčešće pjevane pjesme iz raznih mađarskih strana nastanjenih Hrvatima.

Svoje uspjehe nisu ostvarile same, kažu članice Zbora, uvijek su tu bili brojni pomagači i prijatelji, a istaknutu potporu proteklih godina dobivali su i dobivaju od poganske Seoske i Hrvatske samouprave... U ime Seoske samouprave članicama Zbora zahvalio je poganski donaćelnik Zoltán Juhász, te im uručio prigodnu spomenicu, a u ime prijateljskoga mješovitog njemačkog zbora iz Pogana (koji djeluje u okviru Udruge Nijemaca za Pogan) njegov voditelj.

Jubilarna večer oduševila je nazočne, a svima je na pomoći zahvalila voditeljica zbora Eržebet Orovića, te nas pozvala u kolo i na druženje oko bogatoga stola prepunog ukusnih kolača vještih domaćica.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Dénes Baracs

S priznanjem poganske mjesne samouprave

«Emléket hagyni»

- Tiszteletadás Matusek László kántortanítónak

«Ostaviti uspomenu»

- Poštovanje prema učitelju Ladislavu Matušeku

«Emléket hagyni» – Tiszteletadás Matusek László kántortanítónak / «Ostaviti uspomenu» – Poštovanje prema učitelju Ladislavu Matušeku, naslov je knjige koja je svjetlo dana ugledala u nakladi KUD-a Tanac povodom 100. obljetnice rođenja atskog učitelja, kantora i zborovođe Ladislava Matušeka.

Knjigu je uredio Jožef Savai, a u pravku rukopisa iz ostavštine Ladislava Matušeka pomogle su mu Mirjana Bošnjak i Mirjana Jakšić. Božićne pjesme u knjizi preveo je Vjekoslav Blažetin, a lekturu potpisuje Lila Trubić. Jožef Savai okupio je oko sebe mladi naraštaj suradnika koji su sudjelovali pripremanju spomenutog izdanja, svi su oni članovi KUD-a Tanac (etnolozi, etnografi, kroatisti, studenti...).

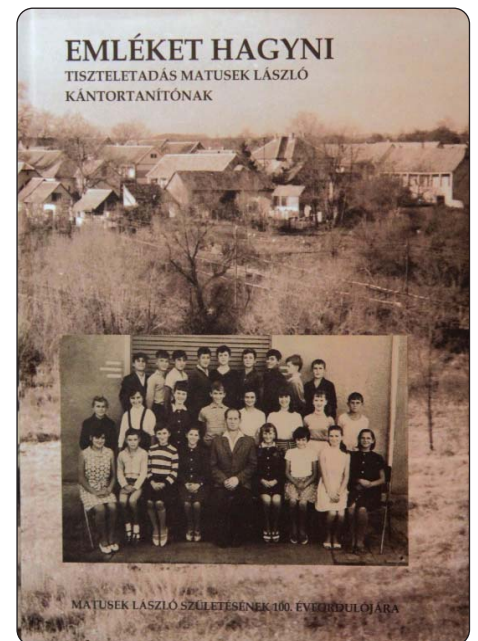
Urednik knjige na njenim koricama posebno zahvaljuje na pomoći Mariji Bošnjak, Károlyu Jungu, Marti Klarić, Evi Matušek i Lászlóu Nagy. Nakladnik je ovog izdanja KUD Tanac, 2015. Objavljena knjiga biografija je Ladislava Matušeka, dnevnik koji je on vodio za svoga učiteljevanja i rada, ali našlo se tu mjesta i za napise iz pera drugih koji govore o njemu te nekoliko napisa kojima Matušek donosi biografske podatke nekolicine ljudi: Stjepana Ebrica, Béle Horvátha... Knjiga je u većem dijelu napisana na mađarskom jeziku, a manji dio na hrvatskome, ima 174 str., 20 str. fotografije u crno-bijeloj tehnici i šest stranica s fotografijama u boji. Zainteresirani mogu kupiti knjigu kod KUD-a Tanac po cijeni od 2500 forinti.

Iz knjige doznajmo kako je Ladislav Matušek rođen 21. ožujka 1915. u Sempalu (Somogyszentpál, do 1921. Tótszentpál), njegov se pradjed 1880. godine doselio iz Slavonije. Osnovnu školu pohađa u rodnom selu, srednju u Marcalibi (Marcali), školovanje nastavlja u biskupskoj učiteljskoj školi u Pečuhu, učiteljsku je školu 1936. uspješno završio, te stekao diplomu učitelja kantora. Potom se javio na glazbenu akademiju u Budimpešti, ali zbog financijskih razloga napušta školovanje. Prvo radno mjesto učitelja i kantora nalazi u Kukinju. Tada ondje djeluje šestorazredna škola, a u crkvi obavlja kantorske poslove. U Atu dolazi 1941. godine

i ondje ostaje do mirovine 1975. godine. Tada se u Ati škola gasi. Podučava u svim razredima atske osnovne škole. Od 1947. godine, primjereno državnim zakonu, za podučavanje materinskog jezika zadužen je Milan Andrić. Već 1948./49. godine bila je prekinuta nastava materinskog jezika, čime se raspada polako kulturno djelovanje, tako i obrazovna jedinica u naseljima bošnjačkih Hrvata, piše Mirjana Bošnjak pozivajući se na Đuru Šarošca. On dalje piše da 1935. godine svugdje nestaje u školama čitanje i vjeronauk na materinskom jeziku. Do 1930-ih godina veći postotak mladih bošnjačkih Hrvata dobro je naučio mađarski jezik, ali nisu bili svjesni u odnosu na narodnosnu pripadnost. U to vrijeme učitelji su zabranili djeci i u vrijeme školskih odmora upotrebu materinskoga jezika u međusobnom saobraćanju, piše Đuro Šarošac. U tim uvjetima radi i djeluje Ladislav Matušek u Ati. Mirjana Bošnjak piše: «Imala sam prilike snimiti razgovore u kojima sam pitala nekadašnje učenike bivšega učitelja Ladislava Matušeka. Jedan od njih tiho i stidljivo je spomenuo da je učitelj slabije govorio bošnjački u ono vrijeme, kada se doselio u selo.» Kako zapisuje Matušek, tjedno tri sata bilo je omogućeno za podučavanje hrvatskoga kao materinskoga jezika. U selu je 1947. godine organizirao amatersku kazališnu družinu, skupinu za narodni ples... Postao je oduševljeni sakupljač narodnoga blaga atskih Hrvata. Od 1949./50. godine vlasti su dodijelile još jednoga pedagoga atskoj školi koji je znao hrvatski jezik, bila je to Katalin Gábiel, buduća supruga Ladislava Matušeka (vjenčali su se 1950.).

Četrdesetih godina 20. stoljeća Ata ima tristotinjak stanovnika, od čega su sedamdeset posto činili Hrvati, a ostalo Nijemci. Godine 1943. u selo se doseljava desetak mađarskih obitelji s brojnim djecom. Godine 1977. Matušek se seli u Pečuh. Djelatno radi kao kantor, a od utemeljenja Hrvatskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoa 1982. godine pa do svoje smrti 1997. godine vodi Zbor.

Sedamdesetih godina utemeljio je pjevačku skupinu Trio iz Ate, te kulturnu narodnosnu skupinu, koji su nadaleko širili glas Ate njegujući pjesmu, tradiciju i na-

rodnu nošnju tamošnjih Hrvata. Matušek je u zgradi atske škole utemeljio i zavičajnu zbirku. Autor je knjige Raspjevani Hrvati (Narodne pjesme i plesovi bosanskih Hrvata u okolici Pečuha), Budimpešta, Nemzeti Tankönykiadó, 1994. Za vrijeme svog učiteljevanja bilježio je i sakupljao, organizirao narodnosni život i stavljaio na scenu običaje bošnjačkih Hrvata. Njegovo ime danas nosi i kukinjski KUD «Ladislav Matušek». Objavio je nekoliko napisa u raznim izdanjima, na mađarskom jeziku (zemljopisni nazivi u Ati, Južni Slaveni u Baranji, dvadesetogodišnja povijest Ate 1945. – 1965., od kojih jedan i na hrvatskome: Bošnjački vezovi iz Ate. Iza njega je ostala bogata rukopisna baština. Sve to možemo saznati iz izdanja Emléket hagyni / Ostaviti uspomenu, što ga je izdao KUD Tanac.

Branka Pavić Blažetin

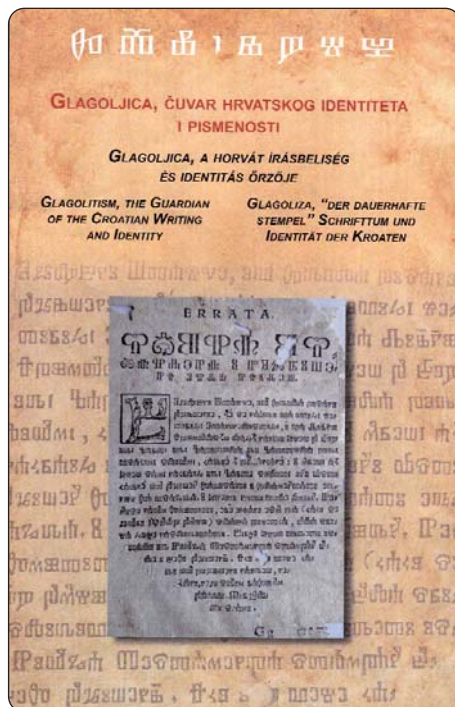

Vridno izdanje iz Pajrićeve djelaonice

Glagoljica, čuvar hrvatskog identiteta i pismenosti

HS Šopron, Čakavska katedra, Šopron, 2014., 68 str.

Dr. Franjo Pajrić jur ljeta dugo objelodanjuje u svojoj znanstvenoj djelaonici Regionalne studije, a zvana toga lanjsko ljeto je izašla iz tiska zaistinu vridna knjižica, ka bi mogla biti i sastavni dio studijov u proučavanju staroga hrvatskoga pisma, tj. glagoljice. U Gradišću na upliv dr. Franje Pajrića predani na putovanju «Po staza naših starih» je posvećena velika pažnja glagoljici s tim ciljem da ju gradišćanska mladina zavoli i hasnuje ter da se ne pozabi. Tako i koljnofski drivorezbar Ferenc Taschner svoja najnovija djela s velikom ljubavlju kinči s ovimi atraktivnim motivu, pismom, kim se Hrvati služu jur prik tisuć ljet. Ekskluzivna četverojezična knjižica naslova *Glagoljica, čuvar hrvatskog identiteta i pismenosti / Glagoljica, a horvát írásbeliség és identitás őrzője / Glagolitism, the Guardian of the Croatian Writing and Identity / Glagoliza "der dauerhafte stempel" Schrifttum und Identität der Kroaten* je izdanje koje je sastavljeno po stručnom materijalu izložbe 2003. ljeta u šopronskom Muzeju „Lábasház“, pod uredjivanjem dr. Franje Pajrića. Izdavači su Hrvatska samouprava grada Šoprona i Čakavska katedra Šoprona. Etnomemorijalni i informacijski centar Gradišćanskih Hrvatov, Matica Hrvatska, Društvo Hrvati posebno su spomenuti kot podupirači izdanja ove knjižice. Bogato ilustrirana knjiga na 68 stranic predstavlja glagoljašku tradiciju s povijesnim kartami, slikami, spomeniki glagoljačtva, s najvažnijim segmenti povijesti hrvatske kulture iz te dobi. Na posebni stranica se prezentiraju Najstariji hrvatski glagoljski misal iz 14. stoljeća i iz Rima, Misal Kneza Novaka, 1368. iz Beča, Pariški zbornik 1375., Kopenhagenski misal krajem 14. stoljeća, Berlinski misal 1402., Misal Hrvoja Vukčića Hrvatinića oko 1404. iz Istambula, Ročki misal, 15. stoljeća iz Beča, Drugi vrbnički misal 1462., Ljubljanski (beramski) misal 15. stoljeća, Oxfordski misal 15. stoljeća, Ljubljanski misal 15. stoljeća, koji su redom naminjeni za crikveno bogoslužje. Kako urednik knjige piše, Šopronu ovo izdanje daje posebnu aktualnost, pokidob med najvažnije pisane spomenike broju ovdašnji Hrvati i Klimpuški misal, tiskanoga u Ostrogonu 1501. ljeta. «Unutrašnja strana zadnje korice ispisan je osim latinskim, glagoljskim i ćirilničim (bosan-

ćica) slovima, što dokazuje da su pismeni ljudi doseljenika vladali ovim pismima. Pod utjecajem reformacije štampani Novi zavjeti (Testament), čiji korekcijski listići nosu ime Errata, u Šopronu su se našli prilikom restauracije originalnoga primjerka Novoga testamanta, štampanoga na ćirilici – objašnjava nam u knjigi dr. Franjo Pajrić. Tu «Erratu» glagoljskoga Novoga testamanta (1562.) iz Šoprona predstavlja štiteljem sveučilišni profesor dr. sc. Alojz Jembrih ki uz ostalo piše: «Budući da je riječ o unikatnome glagoljičnome tekstu errata, koji nije u slavističkoj ni kroatističkoj bibliografiji uopće poznat, a nalazi se u Šopronu gdje je bio i prikazan na spomenutoj izložbi (svibanj 2013.) a tiskan je 1562. u Urachu, gdje je djelovao Stipan Konzul Istrian, kasnije poznati propovjednik kod Hrvata u šopronskoj okolici, držim da je opravdano nešto više reći upravo o tome tekstu pohranjenom u Evangeličkome arhivu u Šopronu.» Nadalje je mišljenja doktor slavenske filologije Alojz Jembrih ki potom detaljno analizira rijetki povijesni kinč, da objelodanjivanjem errata, učinjen je korisni izdavački pothvat za sadašnjost i budućnost. Na kraju izdanja dr. Franjo Pajrić podili sa štitelji svoje napredne misli u svezi s glagoljicom da bi tako potaknuo na razmišljanje i kritična proučavanja i druge znanstvenike o početku hasnovanja i nastanku toga pisma. U knjigi koljnofski urednik nadalje tumači vlašća, već nek zanimljiva povijesna otkrića, ka još čekaju na stručnu potvrdu i preciziranje, ali ka su – ne moremo negirati – gotovo neobični pogled na ovo široko područje znanosti, koje još sadržava u sebi puno toga nepoznatoga, tj. bijele fleke.

Tiho

Igrokazačko društvo Hrvatskoga Židana u zimi će svečevati
25. obljetnicu svojega utemeljenja

ćica) slovima, što dokazuje da su pismeni ljudi doseljenika vladali ovim pismima. Pod utjecajem reformacije štampani Novi zavjeti (Testament), čiji korekcijski listići nosu ime Errata, u Šopronu su se našli prilikom restauracije originalnoga primjerka Novoga testamanta, štampanoga na ćirilici – objašnjava nam u knjigi dr. Franjo Pajrić. Tu «Erratu» glagoljskoga Novoga testamanta (1562.) iz Šoprona predstavlja štiteljem sveučilišni profesor dr. sc. Alojz Jembrih ki uz ostalo piše: «Budući da je riječ o unikatnome glagoljičnome tekstu errata, koji nije u slavističkoj ni kroatističkoj bibliografiji uopće poznat, a nalazi se u Šopronu gdje je bio i prikazan na spomenutoj izložbi (svibanj 2013.) a tiskan je 1562. u Urachu, gdje je djelovao Stipan Konzul Istrian, kasnije poznati propovjednik kod Hrvata u šopronskoj okolici, držim da je opravdano nešto više reći upravo o tome tekstu pohranjenom u Evangeličkome arhivu u Šopronu.» Nadalje je mišljenja doktor slavenske filologije Alojz Jembrih ki potom detaljno analizira rijetki povijesni kinč, da objelodanjivanjem errata, učinjen je korisni izdavački pothvat za sadašnjost i budućnost. Na kraju izdanja dr. Franjo Pajrić podili sa štitelji svoje napredne misli u svezi s glagoljicom da bi tako potaknuo na razmišljanje i kritična proučavanja i druge znanstvenike o početku hasnovanja i nastanku toga pisma. U knjigi koljnofski urednik nadalje tumači vlašća, već nek zanimljiva povijesna otkrića, ka još čekaju na stručnu potvrdu i preciziranje, ali ka su – ne moremo negirati – gotovo neobični pogled na ovo široko područje znanosti, koje još sadržava u sebi puno toga nepoznatoga, tj. bijele fleke.

Hrvatski dobrotvorni bal

U blagovaonici budimpeštanske Hrvatske škole 18. travnja priređen je Hrvatski dobrotvorni bal, što ga je priredila Hrvatska samouprava VII. okruga. Na balu su pribivali roditelji, bivši učenici škole, pojedini zastupnici hrvatskih samouprava grada Budimpešte, Andzabega i Tukulje, odgovateljice Đačkoga doma, članovi Udruge hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj, te, ne u posljednjem redu, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Berislav Živković, i HOŠIG-ova ravnateljica Ana Gojtan. Za dobro raspoloženje pobrinuo se tamburaški sastav Podravka, a goste je dočekala i obilna večera. Krilatica večeri mogla bi i biti „Dobro je činiti dobro!“, naime svi su prihodi bala namijenjeni za putovanje stanara doma u Austriju, u tvornicu čokolade. Priredbu je stihovima pjesnika Miše Jelića „Pozdrav ikavici“ otvorila gimnazijalka Mia Barbir, potom je nazočne pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave VII. okruga Katica Benčik. Kako za MCC predsjednica samouprave, ujedno i odgajateljica u toj ustanovi Katica Benčik reče, izlet su već

lani planirali, ali zbog manjka financijskih sredstava nisu mogli ostvariti. Razmišljajući i razgovarajući o mogućnostima s odgajateljima te sa zastupnicom, također i odgajateljicom doma Anicom Mandić, došli su do zamisli organiziranja dobrotvornoga bala.

Posljednjih godina u budimpeštansku Hrvatsku gimnaziju upisuju se djeca iz mađarskoga glavnog grada, okolnih gradova gdje obitava hrvatska zajednica, te iz Zale, Gradišća i iz Srbije, odnosno Vojvodine. Primjerice, polaznici škole jesu i braća Andrej i Antonio Kiš iz Subotice, njihov je otac Miroslav Kiš također nazočio na priredbi. „*Ponosan sam na svoje sinove i jako sam zadovoljan odgojno-obrazovnim radom ove škole. Sama ustanova pa i Budimpešta pružaju takve mogućnosti koje u Subotici oni nisu imali. Što ne bih pomogao djeci, jer dobro činiti je dobro, ali mislim da se dobro s dobrotom vraća*“ – reče otac Kiš.

Tijekom večeri prodavala se tombola, većinu su darova kupili organizatori, a bilo je knjiga na hrvatskome jeziku, čokolade, albuma za fotografije, nosača zvuka, vina i pjenušca, te torte. Glavna je nagrada bila tri dana u Miskolcu. Samouprava VII. okruga u tome gradu ima svoje odmarašće, pa se na taj način osigurava smještaj. Te je večeri najsretnije ruke imala voditeljica Đačkoga doma Erika Meggyesi, ali ona se odrekla nagrade. Ali trodnevno odmaranje nije propalo jer je uskočio još jedan dobročinitelj Ante Barišić te za 15 tisuća forinta otkupio nagradu. „*Sa svojom*

Erika Meggyesi i Ante Barišić

sam dragom, koja je bila polaznica te škole, već bio u Miskolctapolci, i bilo je nezaboravno te sada želimo ponoviti“ – reče Ante.

Ni sama ne znam koji je ljepši osjećaj, darovati ili primiti poklon. Ali to zasigurno znam koliko je plemenit osjećaj učiniti nekoga sretnim. Jer nema ljepšega od ljudskog osmijeha, zagrljaja ili poljupca. Pogotovo ako je riječ o našoj djeci. Simboličnim iznosom kupujete ulaznicu na priredbu, donesete dar za tombolu, potom kupite srećku i mnoge ste učinili veselijim. Domalo osamdeset sudionika Hrvatskoga dobrotvornog bala bilo je istomišljenikom te subotnje večeri. Prvi je pokušaj iza nas, dogodine se planira u predvorju škole prirediti bal, kako bi bilo više mjesta i za ples. Šteta što oni koji su znali za priredbu nisu se odazvali, sljedeće se godine možda pruža još jedna prilika i za zagovornike mladih koji su bal propustili. Mogućnost je to da odrasli i na taj način budu uzorom mlađem naraštaju. Neka ne bude isprazna misao ruskoga književnika Tolstoja: „*Dobrota odolijeva svemu, a sama je neodoljiva.*“

Kristina Goher

BUDIMPEŠTA – U petak, 24. travnja u 18 sati, u Galeriji Lena&Roselli (Budimpešta V., Galamb u. 10) otvara se izložba hrvatske slikarice Milice Reinhart. Posjetitelje pozdravlja veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Gordan Grlić Radman, postav otvara povjesničarka umjetnosti Katalin Keserű.

BUDIMPEŠTA – Veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Gordan Grlić Radman i ove će godine primiti maturante budimpeštanske Hrvatske gimnazije u Veleposlanstvu Republike Hrvatske. Susret će biti u srijedu, 29. travnja u 17 sati.

BUDIMPEŠTA – U subotu, 25. travnja, s početkom u 11 sati, u predvorju Hrvatske gimnazije priredit će se oproštajna svečanost 12. razreda. Prigodni program priređuju svečari i gimnazijalci 11. razreda. Maturanti jesu: Jadranka Bata, Loredana Bianca Butucaru, Jadranka Čepelsiget, Klaudija Deli, Anita Dvoržak, Ema Farago, Anna Zsófia Gál, Dorina Korzman, Cintia Pintér, Bianka Szabó, Matija Tišlerić, Diana Vojnić Zelić (12.a), Donika Papp, Dorotea Perak, Filip Petrevsky, Daniela Premuda, Rebeka Špirka, Rita Sajko, Dora Elizabeta Varga, Petar Vizi (12.b). Njihovi su razrednici: Mirjana Karagić i Žolt Ternak.

Plesalo se do kasnih noćnih sati.

Prva i zadnja predstava ovoljetne gradišćanske kazališne sezone

Četiri židanski skeči puni šale i muzike

Dugo je tako bilo da će Gradišće ljetos ostati bez kazališne sezone, pokidob su Petrovišćani još i zavolj već razlogov otpovidali pripremu i predstavu, a Židanci su oko organizacije županijskoga Hrvatskoga bala imali preveć djela ter i štimali su da neće imati kade nastupati u slučaju obnove Kulturnoga doma. Medjutim, preveć ljudi je pitalo u selu, hoće li ovo ljetno biti igrokaza, a to očekivanje je zapravo dopeljalo i amaterske glumce Hrvatskoga Židana da skupastavu jedno neobično, šalno otpodne sa četiri skeči, tako je rekla pred samom predstavom redateljica Jadranka Tóth.

Šalno otpodne s puno muzike, jačke i emocije pretprošle nedilje u Hrvatskom Židanu, na neki način je spasilo i ovoljetnu kazališnu sezonu Gradišća, u kojoj su jedino Židanci priredili svoju predstavu, prvi i zadnji put, jer ovo ljetno falit će regionalna turneja. Kratki igrokazi iz pera Joška Weidingera pod naslovom Reza i sudac, Dan vina i Zbogom, lipi Hawaii, redom su razveselili ne samo domaću publiku nego nabitito punu dvoranu Kulturnoga doma, gledatelje iz Petrovoga Sela, Prisike, Plajgora, Kisega i iz susjednih gradišćanskih sel u Austriji. U pauza med kusići su cijeljenu publiku s muzikom zabavljali Židanski bečari. Četvrta kratka komedija pod naslovom «Nimi muzikaš pred sudom» je od nepoznatoga autora iz 1940. ljeta, u koji igrokaz bolje rečeno sudski proces, u cjelini je upletena i publika u pratnji tamburaškoga sastava. Židanci ki su svenek vjerni gradišćanskomu piscu Joški Weidingeru, i ovput su si izbrali tri kratke igrokaze od njega u kom široki repertoar nudjaju riči ke daju temeljne uzroke za nespornazume u hrvatskom jeziku, ke su pravoda pak izazvale vesele trenutke. Treći igrokaz s pohlepnim ocem ki računa s kćerkinom udajom na

velike pineze za svoje cilje i sebično putovanje na Hawaje, kako se je to moglo i očekivati, pada u zdenac. U zadnjem kusiću, kade govori samo sutkinja (Mirjana Šteiner), a umjesto osumljenika (Ervin Kolnhofer) odgovaraju tambure i pjesme, točno je interpretirano sedamnaest jačkov. Zato su i pred predstavom podiljene male jačkarne knjige med publikom da na interaktivni način gledatelji još bolje budu uključeni u samu izvedbu. Kako smo vidili, sjajna ideja je dostignula svoj cilj i burni aplauz je na kraju premijere dokazao, svi

oni ki su došli, uživali su u svakom trenutku židanskoga teatra koji, kako smo i čuli, ljetos u zimi predvidja proslaviti i 25. obljetnicu svojega utemeljenja. Jubilare s posebnimi riči je na kraju predstave pozdravio i Ivan Guban, predsjednik Hrvatske državne samouprave: – Vi ste «krivi» da smo se danas ovdje okupili, a i za to da iz godine u godinu, sad već 25 godina, uči i izvodi ovo društvo igrokaze, a za sve to jedno veliko hvala vama i svima onima koji sudjeluju u tome. Moram i to reći da, nažalost, u cijeloj Mađarskoj, osim Hrvatskoga Židana i Petrovoga Sela, nema nijedno aktivno amatersko kazalište u Hrvata, stoga morate biti gizdavi jer možete biti i primjer svim Hrvatima u Mađarskoj. Vidio sam da volite jačiti, volite tambure, dobro vino, a volite i svoj materinski jezik, jer upravo su ove predstave,

ovi igrokazi najbolji za očuvanje hrvatske riči, a za to još jednom vam hvala. Posebno hvala ovim glumcima koji već toliko godina daju svoje slobodno vrijeme, najprije da traže tekstove, pa uče, pa vježbaju, a poslije toga da obilaze cijelo Gradišće da bi pokazali što su naučili. Vidio sam da među njima ima dosta mladih, stoga vjerujem da ćemo se još dugo-dugo godina smijati i uživati u vašim predstavama.

Na koncu premijere jačka *Veselo je društvo naše* uz burni aplauz je zvučala i za rastanak od zaslužnih ljudi ki su nam i ovo ljetno priskrbili jedno bezbrižno i veselo nediljno otpodne, ki čin pak prez sumlje se broji još jednoč u općehrvatsko dobro.

Tiho

LUKOVIŠĆE

Školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze

Lukoviška osnovna škola jedina je narodnosna škola Šomođske županije u kojoj se odvija nastava hrvatskoga jezika i književnosti u satnici materinskoga jezika i književnosti, pet + jedan sat tjedno. Područna je škola koju, po podacima iz listopada 2014. godine, pohađa 77 učenika, o kojima se brine deset pedagoga i pet tehničkih djelatnika, ravnateljica je Eleonóra Varga Kecskés. Svi učenici škole pohađaju nastavu hrvatskoga jezika i književnosti koju provodi troje pedagoga: Biserka Brantner Kolarić, Tomislav Bunjevac i Anica Popović Biczak. Dana 9. travnja u lukoviškoj školi provedeno je školsko natjecanje u kazivanju proze i stihova na hrvatskom jeziku, u četiri kategorije: učenici nižih razreda u dvije kategorije; 1. – 2. razred i 3. – 4. razred te učenici viših razreda u dvije kategorije: 5. – 6. razred i 7. – 8. razred. U prvom se kategoriji natjecalo 19, a u drugoj 17 učenika. U kategoriji nižih razreda u potkategoriji 1. – 2. razred najbolji su bili:

1. Arpad Nemet, 1. razred, s pjesmom Jadranke Čunčić Bandov «E, baš hoću»;
2. Akeksandra Novak, 2. razred, s pjesmom Vere Zemunić «Leptiriću, dobar dan!»;
3. Petar Mesaroš, 2. razred, s pjesmom Ive Kobaša «Svinjska ljubav».

U kategoriji nižih razreda u potkategoriji 3. – 4. razred najbolji su bili:

1. Viktorija Banjai, 4. razred, s pričom Vjekoslave Huljić «Mišo-ljubiva priča»;
2. Danijela Vertkovci, 4. razred, s pjesmom Sanje Pilić «Ljeto zove»;
3. Viktorija Novak, 3. razred, s pjesmom Jadranke Čunčić Bandov «Puž na raskrižju» te Livija Sabo, 4. razred, s pjesmom Zvonimira Baloga «Kako doći bliže suncu».

U kategoriji viših razreda u potkategoriji 5. – 6. razred najbolji su bili:

1. Lila Vilanji, 5. razred, s pjesmom Ivce Smoleca «Prva ljubav»;
2. Bianka Rac, 5. razred, sa «Šaljivom pjesmom»;
3. Kristina Kašadi, 6. razred, s pričom Giannija Rodarija «Stare poslovice» te Viktorija Padar, 6. razred, s pjesmom Jadranke Čunčić Bandov «Zaboravljivi zeko». Posebnu nagradu, kaže nam nastavnica Anica Popović Biczak, osvojila je Rebeka Novak, 5. razred, s pjesmom Nade Landeka «Đačka ljubav».

U kategoriji viših razreda u potkategoriji 7. – 8. razred najbolji je bio Tomislav Vinak, 7. razred, s pjesmom Luke Paljetka «Ljubav do ušiju». Njemu je pripala i posebna nagrada.

Svi su učenici nagrađeni spomenicama i prigodnim poklonima za koje su se pobrinule svojom potporom natjecanju lukoviška, brlobaška, novoselska, potonjska i dombolska Hrvatska samouprava.

- mcc -

Velika ulaganja završena 2014. godine

Krajem 2014. godine završena su velika ulaganja u obrazovno- odgojne ustanove u sklopu Centra Drávamenti Körzeti Közoktatási projekt, pod naslovom Közoktatási esélyegyenlőség a Dráva mentén. Projekt je započeo 2012. godine pod okriljem Udruge Barcsi Többscélyű Kistérség koji je tada bio održavatelj spomenutog Centra. S 491,2 milijuna forinti, uz pomoć europskih fondova osuvremenjena su nastavno-odgojna pomagala te infrastruktura u tri vrtića, tri škole, jedne knjižnice i jedne kuhinje. Projekt se odvijao u četiri naselja: u Višonti (Csokonyavisonta), Daranju, Lukovišću i Išvandinu (Istvándi). Ostvarivanjem projekta obnovljene obrazovne i odgojne ustanove stvorile su uvjete suvremenog i učinkovitog rada te su ostvareni posebni ciljevi projekta: poboljšanje uvjeta nastave i odgoja te osiguravanje jednakopravnosti svim učenicima uz energetska učinkovitost ustanova. Između razvoja stručnosti u radu mjesto je dobilo kompetencijsko obrazovanje, učenje stranih jezika i razvijanje svijesti o okolišu, oblikovanje učinkovitih organizacijskih oblika pomoći, pomoć socijalno ugroženim učenicima, briga o sposobnima, prenošenje multikulturalnih sadržaja, te zaštita beaške ciganske kulture i jezika, jednako kao i hrvatske kulture i jezika. Obnovljene su sve ustanove, a proširene su ustanove u Višonti s dvoranom za tjelesni te svečana dvorana u daranjskoj školi projektom DDOP 3.1.2/ B-09-2f-2011-0002.

Mala stranica

Razglednica iz mog zavičaja

SUMARTON

Moje selo zove se Sumarton. To je malo pomursko naselje s 800 stanovnika... Malo, ali lijepo, meni jako drago.

Među pomurskim naseljima naša je crkva najstarija. Imamo malu školu s razrednom nastavom, ona nosi ime svetog Stjepana. Naš je dom kulture nov, lijep i velik. U njemu se održavaju kulturne priredbe hrvatskog sadržaja. Naš Zavičajni dom „Naša hiža” čuva prošlost pomurskih Hrvata.

Kiti Bokronji

uč. 5. razreda serdahelske škole

Za pametne i pametnice

Cvjetna osmosmjerka

Pronađi u osmosmjerki devet cvjetova s popisa i dva predstavljena slikom! Prekriži riječi, a preostala slova pročitaj zaredom!

Popis cvjetova: dalija, gerber, jaglac, ljiljan, mačuhica, neven, šafran, verbena, visibaba.

Š	A	N	E	B	R	E	V
N	A	P	R	L	J	G	D
E	O	F	I	E	A	J	S
V	L	J	R	L	E	A	I
E	A	B	I	A	Ć	G	B
N	E	J	S	E	N	L	A
R	A	A	Ž	U	R	A	B
M	A	Ć	U	H	I	C	A

23. travnja – Svjetski dan knjige i autorskog prava

Svjetski dan knjige i autorskih prava obilježava se 23. travnja svake godine, kao simboličan datum u svjetskoj književnosti jer je toga dana 1616. godine umro Miguel de Cervantes, a rodio se William Shakespeare, te se sama zamisao zasniva na katalonskom običaju darivanja knjiga i ruža na Svetog Jurja. Cilj je obilježavanja Svjetskog dana knjige svakoga, a posebno mlade, potaknuti na čitanje te promicati izdavaštvo i zaštitu intelektualnog vlasništva putem zaštite autorskih prava. Prirodom toga dana u Hrvatskoj se održava mnoštvo programa pod nazivom Noć knjiga.

Sedam razloga zašto vrijedi čitati knjige

Čitanje knjige može biti zabavno.

Čitanje vas može opustiti – barem pola sata čitanja dnevno pruža optimalnu relaksaciju.

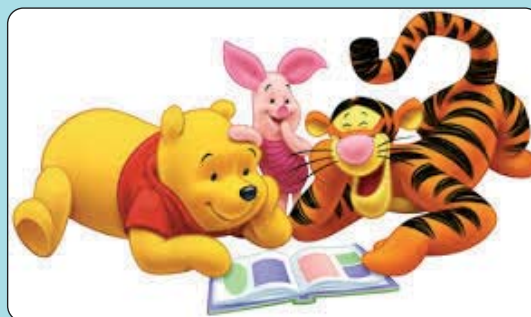
Čitanje osvježava mozak – dugogodišnje čitanje može pomoći da vam mozak ostane u formi.

Čitanje može pomoći da spavate bolje.

Povećava kreativnost – pomaže u rješavanju logičnih i apstraktnih problema.

Gradi samopouzdanje – ‘načitanost’ gradi samopouzdanje.

Olakša koncentraciju – čitanje izaziva naš um da se uvijek i iznova usredotoči.

Hrvatski tjedan u Boršfi

U boršfanskoj Osnovnoj školi «István Fekete» prije sedam godina pokrenuta je nastava hrvatskoga jezika i danas već sto učenika uči hrvatski jezik u programu predmetne nastave hrvatskoga jezika. Hrvatski jezik podučava jedan nastavnik s visokom školskom spremom hrvatskoga jezika i dvije učiteljice razredne nastave. Osim učenja jezika, u život ustanove uvodi se i hrvatska kultura i običaji, stoga je u školi organiziran i Hrvatski tjedan, od 23. do 27. ožujka.

Boršfanski učenici recitiraju hrvatske stihove.

Boršfanski učenici uživali su u programu pomurske djece

U Boršfi živi malo Hrvata, ipak se mjesna osnovna škola odlučila za podučavanje hrvatskoga jezika zbog bliskosti hrvatsko-mađarske granice i zbog prednosti podjele učenika po razredima, koju dopušta narodnosna nastava (osam učenika po razredu).

Učenje hrvatskoga jezika roditelji su rado prihvatili i sretni su što im djeca uče još jedan jezik koji im može biti koristan na tom području. Hodnici i učionice ukrašeni su mnogim hrvatskim sadržajima i u zadnje vrijeme učenici sudjeluju i na raznim regionalnim hrvatskim programima, tako su bili i na kazivanju stihova i proze.

Izložba u povodu Hrvatskoga tjedna

Ravnateljica Gabrijela Holczer smatra da je hrvatski jezik iznimno važan na tome području i nada se da će iduće školske godine već svi školarci u ustanovi učiti hrvatski jezik, naime sada samo u osmom razredu se ne uči. Ustanova surađuje i s draško-večkom osnovnom školom, često ih pozivaju na razne priredbe. Ustanovu pohađa 112 učenika i prema očekivanjima broj će i idućih godina stagnirati. Kako bi se djeca bolje upoznala s hrvatskom kulturom i običajima, u ustanovi je priređen Hrvatski tjedan u okviru kojeg su nuđeni razni programi. S pomoću voditeljice sumartonske plesne skupine Andreje Fehervari učenici su u okviru plesačnice učili hrvatske plesove. Sumartonkinja Tünde Mihović predstavila je izradbu pomurskih pisanica, a na Hrvatskome kulturnom danu nastupili su tamburaši i plesači keresturske Osnovne škole «Nikola Zrinski», tamburaši i pjevači serdahelske osnovne škole te učenici domaće ustanove.

beta

Odabrani izvođači za Međimursku popevku

Sredinom ožujka zasjedalo je Stručno povjerenstvo Međimurske popevke, u sastavu dr. sc. Stjepana Hranjeca (predsjednik), Dragice Karoline Šimunković, Branimira Magdalenića i Miroslava Novaka, te odlučilo o izvođačima središnje smotre. Od šezdesetak izvođača izabrano je dvadeset, među kojima je čak pet iz redova naših Hrvata iz Mađarske.

Na 31. smotri „Hrvatske pučke popijevke iz Međimurja – Međimurske popevke Nedelišće, 2015“ nastupit će s popijevkama: solistica Oršolja Kuzma iz Budimpešte sa „Ftica mala“, pjevački zbor KUD-a Sumarton sa „Naj se vija“, serdahelska Pjevačka skupina sa „Joška prodal šargo žerebico“, kaniški Pjevački zbor sa „Vu subotu kada dimo dojdem“ i sepetnička Pjevačka skupina „Veseli zbor“ sa „Dok sem bila“. Gala program Međimurske popevke bit će 6. lipnja 2015. u Nedelišću. Za dječju smotru Međimurske popevke odabrane su učenice Flora Orban i Veronika Kos iz keresturske osnovne škole i Greta Lukač iz sumartonske osnovne škole. Dječja će se smotra prirediti 9. svibnja u Svetom Martinu na Muri.

beta

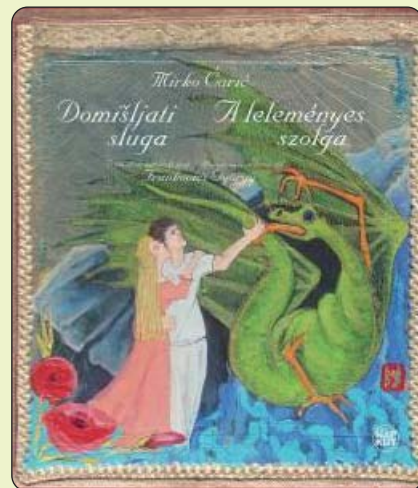
ERČIN – Folklorno društvo Zorica već sedmu godinu zaredom, povodom uskrasnih blagdana priređuje običaj polijevanja, i to članica Zorice i Rackog zbora Jorgovan. Ove godine uskrсни zeko dečkima je donio nova odijela (kapute). Poljevače su pratili članovi Orkestra Babra, pa se s njihovom pomoći družilo na veselome plesnom popodnevnu.

KANIŽA – Tamošnja Hrvatska samouprava u nedjelju, 26. travnja, organizira Hrvatsku misu u bolničkoj kapeli, s početkom u 17 sati. Misa će biti posvećena ozdravljenju člana hrvatske zajednice, predvodit će je Blaž Horvat, rektor Varaždinske katedrale.

Mirko Ćurić na XXII. budimpeštanskome festivalu knjiga

Do sada je, od 2004. godine, Đakovački kulturni krug i Grad Đakovo objavio 14 izvornih slikovnica od kojih je devet doživjelo međunarodno priznanje preko izdanja na engleskom i mađarskom jeziku. Pet đakovačkih slikovnica autora Mirka Ćurića, nastalo je na temelju đakovačkih narodnih bajka koje je Milena Papratović zapisala 1936. u Đakovu i okolici: Neke od ovih slikovnica na mađarski jezik preveo je Đuro Franković, a dvojezične slikovnice izdao budimpeštanski Nakladnik Napkút (Kraljević i djevojka koja zna prestići / A királyfi és a fonni nem tudó leány, Budimpešta 2012., Domišljati sluga / A leleményes szolga, Budimpešta

2012.; Palčić / Hüvelyk Matyi, Budimpešta 2013., Lisica u čizmama / A cizmás róka, Budimpešta 2013., a slikovnica A békakirályfi házassága ugledala je svjetlo dana u Pečuhu 2010. godine. Najnovija dvojezična slikovnica koju je napisao Mirko Ćurić, a na mađarski preveo Đuro Franković jest A hollóvá váltzott hét fivér / Bajka o sedmero braće gavranova i njihovoj sestri. Mirko Ćurić na XXII. budimpeštanskome međunarodnom festivalu knjiga 26. travnja na štandu B13 od 13 do 14 sati dediciirat će spomenuta izdanja.

BUDIMPEŠTA – Upis u tamošnji Hrvatski vrtić za školsku godinu 2015./16. je 4. – 8. svibnja (ponedjeljak – petak) od 8 do 16 sati. Za upis u vrtić potrebni su ovi dokumenti: izvod iz matice rođenih ili osobna iskaznica djeteta, dokument o stalnom prebivalištu djeteta, osobna iskaznica i dokument o stalnom prebivalištu roditelja, potvrda o odobrenome stalnom boravku ako je dijete strani državljanin.

POZIV ZA PRIJAVU NA „MARIJAFEST“

Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj poziva iz svake regije gdje žive Hrvati u Mađarskoj po jedan crkveni zbor da se prijavi na MARIJAFEST koji će se prirediti 30. svibnja 2015., s početkom od 14 sati u Prisiki (Peresznye) u crkvi svetoga Egidiusa. Zborovi koji služe na hrvatskim ili dvojezičnim misama prijave mogu dostaviti od 24. travnja 2015. do 9. svibnja 2015. na e-mail adresu muzej.hds@gmail.com. Primit će se iz svake regije prijava jednoga zbora (i to po redoslijedu prijave). Podrobnije informacije mogu se dobiti kod voditeljice Zbirke na e-mail adresi: zbernadetta@freemail.hu ili na telefonu 0036/30/571- 44 67 do 3. svibnja i iza 10. svibnja.

Molimo uz prijavnicu priložiti notu i tekst izvođene dvije pjesme u čast Blaženoj Djevici Mariji, kraljici svibnja, te broj članova zbora.

Na kraju koncerta zborovi će skupa otpjevati Lovretansku litaniju Blagoslovljene Djevice Marije. Prije ili nakon koncerta (po zahtjevu zbora) imat ćete mogućnost uza stručno vodstvo pogledati jedinstveni kršćanski Muzej Hrvata u Mađarskoj i upoznati njegove dragocjene izložke koji svojom ljepotom oduševljavaju posjetitelje Zbirke (Prisika, Hunyadijeva ulica 19).

Prva fotka iz Koljnofa od grupe, koja ima članove iz pet zemalja i će biti na putu u srpnju 17 dana kroz sedam država

PETROVO SELO – Ove nedilje će se večernica držati u vanjskoj crkvi, kade od 14.30 uri, po osmi put, poziva Fara Petrovogoga Sela i domaćin, ženski pjevački zbor Ljubičića, na sastanak crikvenih zborov u Pinčenoj dolini. Prilikom koncerta nastupaju mišani zbor iz Narde, jačkarni zbor Rozmarin iz Gornjeg Četara, korus Slavuji iz Hrvatskih Šic, pjevački zbori iz Keresteša i Pornove ter domaći ženski zbor Ljubičića. Na programu sudjeluje na orgula i Petrovišćan Bertalan Szabó. Jačkarno spravišće se svako ljeto priredjuje u drugom naselju.

GORNJI ČETAR – Mjesna osnovna škola 24. aprila, u petak, u 15 uri, u domaćem Kulturnom domu jur po četrnaesti put će održati popularno naticanje u jačenju gradišćanskih osnovnoškolarov, pod nazivom „GRAJAM“. Po običaju je zadaća naticateljev da uz narodnu jačku otpjevaju i jednu poznatu melodiju po svojem izboru s hrvatske estrade.

KISEG; OREHOVICA – Kiseški Hrvati će ove subote otputovati svojim prijateljem na priredbu „Orehijada 2015“ ka je ujedno i „Festival oreha i sega ka kcoj ide“. Na programu je 25. aprila, u subotu, izložba raznih izlagačev sa svojimi domaćimi proizvodi od oriha (pilo, jilo itd.). U 15 uri se začme svečani mimohod kroz selo uz limenu glazbu i Zrinsku gardu, a od 16 uri slijedi međunarodni susret folklornih društav. Uz kiseški jačkarni zbor Zora, nastupa Zavičajno društvo „Međimurje“ iz Ljubljane ter još šest hrvatskih ansamblov. Dan prijateljstva zatvorit će skupna zabava s poznatimi glazbeniki.

KANIŽA – Ovog vikenda, od 23. do 26. travnja, održavaju se Dani grada Kaniže koji će biti organizirani u sklopu IPA programa prekogranične suradnje Mađarska – Hrvatska. Na četverodnevnu manifestaciju stižu i predstavnici gradova Čakovca i Koprivnice. U subotu na svečanoj sjednici kaniške Gradske samouprave obilježit će se deseta obljetnica suradnje Kaniže i Čakovca. Na toj će sjednici biti uručeno i Priznanje za narodnosti kaniškome Tamburaškom sastavu. U nizu događanja prvi put se organizira mimohod biciklista uza sudjelovanje 110-ak članova Udruženja biciklista kaniškoga oldtimer kluba, te iz Beltinca i Koprivnice. Kao zanimljivost treba izdvojiti da će biciklisti uz tradicionalne bicikle s početka stoljeća nositi onodobnu biciklističku odjeću. Manifestacije Dana grada priredit će se u sklopu Svjetskog dana plesa, stoga će središte grada postati velikom pozornicom za ples, pa će gledatelji moći pratiti više stotina plesača.

„Po staza naših starih“ po drugi put

Projekt „Po staza naših starih“ je višedimenzionalno putovanje, koje će se po drugi put organizirati. Putovanje kroz sedam država, i to počev iz BiH, prik Hrvatske, Slovenije, Austrije, Ugarske, Slovačke do Češke (Južne Moravske) u spominak na veliko seljenje Hrvatov u 16. stoljeću.

Put začinje na Bobovcu, nekadašnjem kraljevskom gradu 7 km od Kraljeve Sutjeske, u prelipom kraju same centralne Bosne. No to je putovanje i kroz vrime. Mi ćemo na putu posjetiti značajne objekte, ki su interesantni za našu skupnu hrvatsku, ali i panonsku povijest, a datirani su iz prapovijesti do 20. stoljeća.

To je putovanje i med različnimi disciplinami: povijesti, etnologije, zemljopisa, lingvistike, bajoslovlja, geometrije prostora, folklor, običaja i tradicije, koje postoju da bi nas samo zbnili, aš je sve u jednom kompletno, jedna cjelina. A to se zove žitak.

Mi ćemo putovati kroz kulinarsku kartu u ovih 900 km i imati različne starinske specijalitete pojedinih krajev na stolu. To je istodobno i jezično putovanje, kade išćemo prajezik naših prostorov. Na putu će mladi iz pet zemalj (nažalost, iz Austrije nisam mogao nikoga angažirati, ča je za mene malo teško za shvatiti, ali moram akceptirati) učiti i klinasto (rovaš) pismo. Pa znamo reći da putujemo i kroz različita pisma – prošli put smo naučili glagoljicu, bosančicu, klinasto pismo i latinsko pismo.

Glavni organizator putovanja je Zaklada EMC GRAH „KUME“, tj. Etnomemorijalni i informacijski centar Gradišćanskih Hrvatov uz brojna civilna društva, općine i grada, ki nas pomažu na putu, za koju pomoć im već najper zahvaljujemo. Put će medijski pratiti uz pisane medije nekoliko televizija i radiopostaja.

Dr. Franjo Pajrić